

Ecuador – het summum voor vlinderliefhebbers

Al heel lang hadden mijn vrouw en ik Ecuador op het oog als droomreisbestemming. Ik wist natuurlijk dat het er werkelijk stikte van de vlinders en had dan ook hoge verwachtingen van deze reis. Helaas gooide corona in 2020 roet in het eten. In december 2021 konden we gelukkig alsnog vertrekken. En het land heeft al onze verwachtingen meer dan overtroffen.

Tekst en foto's:
Sven Bontenbal

Ecuador is met 257.217 vierkante kilometer landoppervlak een relatief klein land voor Zuid-Amerikaanse begrippen, maar daarmee nog altijd ruim zes keer groter dan Nederland. Ondanks deze relatief kleine oppervlakte kent het land een enorme rijkdom aan natuurschoon. Ecuador is een van de 17 'megadiverse' landen op aarde, dat wil zeggen landen met een hoge biodiversiteit in zowel aantallen soorten als in endemisme (het verschijnsel waarbij een organisme van nature uitsluitend voorkomt in één gebied).

Veel diversiteit

De eerste verklaring voor deze enorme diversiteit is de geografische variëteit. Continentaal Ecuador telt grofweg drie zones: in het westen bevindt zich de kust met de aangrenzende laaglanden met loofbossen en moerasgebieden. In het midden doorsnijdt de Andes het land van noord naar zuid. In feite bestaat de Andes hier uit twee parallelle bergketens met besneeuwde vulkaantoppen tot boven de 5.000 meter, waartussen zich valleien bevinden tussen de 2.000 tot 3.000 meter. De hoofdstad Quito (2.800 meter) bevindt zich in zo'n vallei. Op de buitenste flanken van de bergketens bevinden zich subtropische bossen en nevelwouden. Op de toppen boven de boomgrens is de Páramo kenmerkend: een desolaat en winderig landschap van stugge grassen en struiken. Tot slot loopt in het oosten van het land de Andesketen af

naar de uitgestrekte regenwouden van de Amazone. De tweede verklaring voor de hoge biodiversiteit in Ecuador is de geografische ligging. Zoals de naam van het land al verklapt, ligt Ecuador precies op de evenaar. Dit zorgt voor een stabiel klimaat. De inwoners spreken dan ook graag over "de eeuwige lente". Zulke stabiele klimatologische omstandigheden, in combinatie met de grote variëteit in landschappen, hebben gezorgd voor een explosie van leven. Ecuador is dan ook een paradijs voor de natuurliefhebber. Ook de vlinderliefhebber zal hier aan zijn trekken komen. Na Colombia en Peru is Ecuador het land met de meeste vlindersoorten ter wereld. De checklist van de Britse lepidopteroloog Andrew Neild telt maar liefst 3.305 soorten: 66 pages (Papilionidae), 162 witjes (Pieridae), 408 blauwtjes (Lycaenidae), 703 prachtvlinders (Riodinidae), 1.047 aurelia's (Nymphalidae) en 919 dikkopjes (Hesperiidae).

In het regenwoud

Onze eerste bestemming was Yasuni Nationaal Park, een gigantisch gebied in de Amazone. Onze ecolodge bevond zich aan een klein meer van diepzwart water, een kleur die werd veroorzaakt door de rottende plantenresten op de bodem. Het regenwoud deed zijn naam eer aan: de eerste twee dagen van ons bezoek kregen we 's morgens en 's middags enorme hoosbuien over ons heen, en tussendoor was het zwaar bewolkt. Bepaald geen ideale omstandigheden om vlinders te zien. Tel daarbij op een gemiddelde temperatuur van bijna dertig graden en een luchtvochtigheid van 99,9% en de lezer begrijpt dat het flink zweten was om met een zware telelens vanuit een drijvende kano vlinders op de foto te zetten. Gelukkig was het op de derde en laatste dag van ons bezoek vrij zonnig en helder, en kon het feest beginnen. Ik hoopte enkele soorten tegen te komen uit het kleurrijke geslacht *Callicorini*, een groep tropische vlinders met de cijfers 88 op de onderzijde van de achtervleugel in allerlei vormen en maten. Uiteindelijk vond ik exemplaren van de Yellow-rimmed Eighty-eight (*Callicore texa*), Five-spotted Eighty-eight (*Catagramma pygas*) en Common Eighty-eight (*Diaethria clymena*) nota bene direct op de trappen van de lodge, waar ze mineralen likten die zich daar hadden verzameld.

Bellavista nevelwoud.

Zo soepel als bovenstaande vlinders waar te nemen waren, zo lastig bleken enkele soorten uit het geslacht *Haeterini*. Dit zijn typische bewoners van de donkerste delen van het regenwoud. Bij de minste verstoring gaan ze ervandoor. Hun camouflage en/of doorzichtige vleugels maken ze extreem moeilijk waar te nemen zolang ze stilzitten. Met veel moeite, engelengeduld en de hulp van mijn telelens lukte het uiteindelijk om Sulzer's Phantom-Satyr (*Pierella lamia*), White-patched Phantom-Satyr (*Pierella lucia*) en Astyoche Satyr (*Pierella astyoche*) op de foto te krijgen.

In het nevelwoud

Zeer tevreden met al het moois dat we hadden gezien, vertrokken we naar onze volgende bestemming: het Bellavista nevelwoud, gelegen op 2.200 meter op de westelijke flank van de Andes. We hadden na aankomst nog geen honderd meter gelopen over het bospad toen het begon te regenen ... en regenen ... en regenen. Pas 48 uur later werd het eindelijk droog. We prezen onszelf gelukkig dat we ook hier drie volle dagen hadden geboekt, want op dag drie scheen dan eindelijk de zon en doken overal vlinders op. Logischerwijs was de vlinderfauna op deze hoogte en bij de veel lagere temperaturen totaal anders dan in de Amazone. Op de onverharde weg naar de lodge kwam ik de White-spot Falcon-Satyr (*Corades medeba*) tegen en verder *Corades lactefusa*; die laatste is een vlinder die kennelijk zo weinig wordt waargenomen dat er nog niet eens een Engelse naam voor is. Een mooie vondst! De *Corades*-groep zijn typische bewoners van het nevelwoud met donker gecamoufleerde onderzijden en vrolijk gekleurde bovenzijden. Verder vlogen langs deze weg diverse exemplaren van de Rusty-patched Pedalio (*Panyapedaliodes drymaea*), een beetje de lokale versie van ons bruin zandoogje: je zag ze werkelijk overal en in grote aantallen tussen de 2.000 en 3.000 meter. Het was nog een hele kunst om deze vlinder goed te determineren, want de tientallen soorten tellende *Pedaliodes*-groep lijken allemaal op elkaar en zijn maar matig gedocumenteerd.

Vlinderbestemming bij uitstek

Ecuador heeft zijn reputatie als vlinderland absoluut waargemaakt. In combinatie met de politieke stabiliteit en de goede infrastructuur is het een veilige en aangename bestemming. Het wordt nog een hele klus om alle waargenomen vlinders van deze reis te determineren. En dat geldt in het bijzonder voor de tientallen waargenomen soorten *Hesperiidae*. Maar het turen naar onderscheidende kenmerken geeft me ook de kans om na te genieten van al die prachtige vlinders, en genieten was het zeker!

Referenties

www.worldatlas.com/amp/articles/ecologically-megadiverse-countries-of-the-world.html

Freile, Juan & Restall, Robin (2018), Birds of Ecuador

www.sunstreaktours.com/Checklist%20and%20English%20Names%20of%20Ecuadorian%20Butterflies.html

Sulzer's Phantom-Satyr (*Pierella lamia*).

Boven: Five-spotted Eighty-eight (*Catagramma pygas*).
Onder: *Corades lactefusa*.

